

АЛЕКСАНДЪР ГРИН ПРЕЗ СВОБОДНОТО ВРЕМЕ

Превод от руски: Силвия Борисова, 1978

chitanka.info

Началника още го нямаше. Това бе добре дошло за писаря и старши надзирателя. Човек не е роден да се труди. Трудът, дори за благо на държавата, е проклетие и нищо повече. Иначе бог не би пожелал на Адам във вид на прощално напътствие „да си вади хляба с пот на челото“.

Тази мисъл впрочем напомни на отмалелия от жегата писар, че е непоносимо горещо и че червеното му телешко лице с щръкнали уши се облива в пот. Той извади замислено носна кърпа и се избърса меланхолично. Така де, няма смисъл да идва толкоз рано за трийсет рубли. Млади са му годинките, огнени... Да седи и да преписва писма, че и с арестантските документи да си губи времето — скучна работа. Вечер е друго нещо. По булеварда блестят разноцветни светлини. Апетитно подрънкват чиниите в гостилниците и се разхождат госпожички. Разни госпожички. С шалчета и шапки, дебели, тънки, ниски, високи — каквито ти душа иска. Писарят върви, суче мустак, върти задник и си играе с бастунчето:

— Пардон, мадмоазел! Младички, пък сами... И не ви ли й скучно?

— Хи-хи-хи! Колко досадно! Такъв кавалер, пък се натрапва.

— А вий, госпожичке, не се превземайте! Тъй приятно е с вас — подручка, вечер, май! Как приятно е — с изгора пий китайски чай!

— Хи-хи-хи!

— Хе-хе-хе!

Въздушните писарски мечти са нарушени от прозявките на надзирателя — стар затворнически плъх с щръкнали побелели мустаци и съзлививи червени очички. Той се прозява така, сякаш иска да налапа всички мухи в стаята. Най-сетне беззъбата му уста се затваря и той мърмори:

— А кюмюра го няма... Значи, ще трябва да се ходи при доставчика...

С доставчика той си има разни сделки въз основа на безпогрешни доходи. А и дървата са доходна работа. От хляба и картофите на затворниците не се пълнее. Няма, няма, пък като вирнат глави — бунт! Не щат, говедата, да ядат „икономична“ храна! Тъй че работата върви на почивки — поохраниш ги и после пак в джоба. Няма спокойствие. Виж, дървата, кюмюрът, газта са друго нещо. Свято занятие, тъй да се каже.

Часовникът удря десет. Жегата се усилва. Зад прозорците с решетки са застанали неподвижно тополи, залени с палец блясък. Наоколо — шкафове, книги с етикети, стари окови в ъгъла. В мастилницата се блъска безпомощно муха. Тишина.

Писарят дреме, отпуснат на стола, и се прозява в изнемога от пека. Надзирателят стърчи разкрячен, помръдва мустаци и краде на ум от маслото за кандилата. Тишина, скука; и двамата се прозяват, кръстят си устата, казват: „Пфу, дяволе!“ и пак се прозяват.

Бързи отмерени крачки в пруста; сянка, мярнала се зад прозореца. Вратата се отваря бавно, скърца. Мършавата особа на разсилния с черна чанта и разносна книга цъфва в канцеларията и сваля фуражката от изпотената си глава.

— От другаря прокурор... Писма за политическите...

Тишината е нарушена. Радостно оживление оголва белите конски зъби на писаря. Перото се разписва енергично и пъргаво в разносната книга и скърцащата врата се хлопва отново. На масата — купче писма, картички, зацапани с печати. Писарят се рови в тях, поднася ги до очите си и ги слага настрани.

— Ето-о! — възкликва той тържествуващо, вдигнал небрежно, сякаш случайно, с два пръста голям син плик. — А вие, Иван Палич, казвахте, че бащата на Абрамсон няма да му пише! Веднага му познах почерка.

— Нещо не ми иде наум — прозява се мързеливо надзирателят, мустациите му помръдват, — какво му писа оня път?

— Какво ли? — продължава високо писарят и измъква писмото. — Ами това, че ти вече не си ми син, така да се каже. Аз, вика, смятам твоите идеи за чиста фантазия... И затуй, вика, повече писма не чакай от мене.

— Ами да! — отговаря меланхолично старшията и сяда и той на масата. — Таквоз супротивление от страна на собственото дете... Бога забравил... например царя...

— Иван Палич! — изписква радостно писарят и дръпва надзирателя за ръкава. — За Козловски има от годеницата. Брей, че интересно пишат, боже мой!

— Значи, няма да излезе днеска на разходка — примижава Иван Палич. — Той все тъй... Надничал съм през шпионката. Дълго време ги чете писмата.

Припряно, с алчно любопитство в очите изчита писарят картичката, изписана гъсто с дребен женски почерк. Това е някакъв чуждестранен изглед, гористи планини, мостчета, водопад.

— Надничал съм през шпионката — продължава Иван Палич и присвива очи с ехидна усмивка, от което беззъбата му черна уста хлътва и рядката му козя брадичка започва да подскача. — Ту се смее, ту плаче. После го крие, да не го вземат, такова... при обиска... Ще го свие тъ-ъничко на тръбичка — и в ботуша. Смехория! После почне да ходи, значи, и да мечтае... А пък аз тогаз — трак с ключовете: „Хайде на разходка!“ — „Аз, вика, днес няма да излизам“. — „Как тъй, викам, няма да излезете? Длъжни сте, викам, по инструкцията да се разходите, колкото се полага!“ Той се развика, трепери... Смехория!...

— „Ми-ли м-мой Пе-тя — чете тържествено писарят и се стареа да придаде на гласа си естествен, насмешлив тон. — Из-ви-ня-вай, че не ти пи-сах дъл-го вре-ме, ма-ма бе-ше бол-на... и...“

Той кашля и намига на надзирателя.

— Тая мама май беше с мустаци, а? Знаем ги ние! — казва и двамата се кикотят гръмогласно. Четенето продължава:

— „... ще те ча-кам... ще те за-то-чат в Си-бир... там ще се видим... а да дойда, сам зна-еш, ня-ма как...“

— Лъже! — заключава категорично Иван Палич. — Какво е намерила в това нищожество? Мършав като хлебарка... Аз я видях нея на кадرو в килията му... хубавица! Чунким една женска може да мине без мъж! Лъже! Прах му хвърля в очите, та да не я тревожи с писма.

— Ами ясно! — кима писарят. — То и аз си мисля, ей на — то тяхното идеи, фантазии разни... А за креватчето — ще мине някой и друг ден и ще си спомнят...

— И господар да е — казва внушително Иван Палич, — и градски, и селски... Всички са една стока. Едно и също, значи, положение си иска природата...

— Ще го чака! — негодува писарят. — Че него преди Сибир за нищо няма да го бива! Съвсем ще се скапе! Не мъж, ами... пфу! Май и на нея й се иска, хи-хи-хи!

— Хе-хе-хе! Любовта е такава ми ти работа, значи. Беда-а!

— Ето! — писарят вдига показалец. — Написано е: „Тук и-ма мно-го ин-те-рес-ни хо-ра.“ Видяхте ли? Тъй излиза! Ти си полежи

там, миличък, пък аз тук ще си позавъртя опашчицата! Хе-хе...

— Хе-хе-хе!...

— Какъв изглед! — казва писарят, докато разглежда швейцарската картичка. — Най-различни!

— Пфу! — Надзирателят скача и изведнъж плюе ожесточено. — С какво само се занимават тия хора! Любов, флиртове... На разни амури се оставят, мръсните евреи... А пък ти тук се тревожи, отговаряй за тях... По-о-ли-ти-ка!

Той присвива пренебрежително очи и мърда развълнувано мустаци. После сяда пак и продължава:

— А пък тоя Козловски хич и не заслужава да му се дават писма. Няма по-противен от него! Она ден викам: „Край на разходката!“ — беше време да ги прибирам, а той — „Още и половин час не е минал.“ Като вдигна един шум! Началникът дотърча... И кво? — променя тона Иван Палич и се усмихва сладко и ехидно: — Чака писмо, а?

Писарят вдига вежди:

— Не чака, ами съхне! — казва авторитетно. Всеки ден се мъкне в канцеларията — няма ли нещо, не са ли изпратили за преглед при прокурора...

— Тогава не му давайте, бъдете добър! Щото не е заслужил, ей богу! Нима аз... такава, от злоба? Просто защото няма у човека никакво уважение!

Писарят мисли минута-две, стиснал нос с два пръста и замижал здраво.

— Че какво? — отронва той накрая небрежно, но решително. — Мо-оже... Ще си взема картинката.

В килията е непоносимо горещо. В решетъчната рамка блести ослепително синьото безсрамно небе.

Един човек крачи из нея, застоява се до прозореца и гледа с тъга далечните лилави планини, синьозеленото морско вълнение, над което златистият разтопен въздух приспива огромните млечни облаци.

Устните му шепнат:

— Катя, мила, къде си, къде? Пиши ми, пиши, пиши!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.